

Innst. 99 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:10 S (2016–2017)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Janne Sjelmo Nordås, Heidi Greni, Anne Tingelstad Wøien og Jenny Klinge om utsatt slokking av FM-nettet

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa utsetje slokking av FM-nettet til det er dokumentert at DAB-teknologien har lik dekning geografisk og kvalitetsmessig som FM-nettet slik Stortinget har fastsett i Innst. 329 S (2010–2011).»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Arild Grande, Lasse Juliussen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt fra Høyre, lederen Svein Harberg, Kårstein Eidem Løvaas og Mette Tønder, fra Fremskrittspartiet, Laila Marie Reiertsen og Ib Thomsen, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til Dokument 8:10 S (2016–2017) Representantforslag om utsatt slokking av FM-nettet. Forslagsstillerne tar utgangspunkt i tilbakemeldinger om at det ikke er DAB-dekning der det har vært FM-dekning, og stiller seg på bakgrunn av dette skeptisk til de målinger som er gjort for å dokumentere dekning. Komiteen viser til at to så

forskjellige systemer ikke nødvendigvis vil få helt tilsvarende dekning på eksakt samme sted. Komiteen viser også til at aktiv rådgivning og hjelp til montering og innstilling av antenner og DAB-radioer har vært gjennomført av kyndige fagfolk på turné. Dette har gitt svært gode resultater hos brukere som har ment det ikke gikk an å få inn sendingene. Komiteen understreker at det er viktig at slik hjelp fortsetter rundt i landet etter hvert som de forskjellige regionene skal gjennomføre overgangen.

Komiteen viser også til gjentatte beregninger utført av NKOM som bekrefter at befolkningsdekningen nå er bedre enn på FM-nettet. I tillegg utføres det fremdeles installasjon av nye sendere rundt om i landet og oppgradering av tuneller. Komiteen viser til at gjennom dette legger en til rette for gode lytteforhold også i bilradioer. Det er viktig å merke seg at det vil foregå oppdateringer helt frem til slukking i de enkelte områder, og at dette vil forbedre tilgjengeligheten ytterligere.

Komiteen viser videre til at DAB-systemet vil være en langt tryggere løsning i beredskapssammenheng. Den tekniske innretningen gir langt bedre løsninger som også er mindre krevende ved eventuelle feil på sendere. Dette er derfor en riktig og god investering som er tilnærmet fullført. Å gå videre med FM-nettet vil kreve store investeringer i vedlikehold som ikke er planlagt, og vil derfor være en dyr og krevende løsning.

Komiteen slutter seg til statsrådets svarbrev til komiteen som understreker at det er godt dokumentert at Stortingets forutsetninger for overgangen er oppfylt. Komiteen ser derfor ikke behov for å utsette slukkingen av FM-nettet.

Komiteen medlemmer fra Fremskrittspartiet ser at Norge blir det første landet i verden som beslutter stenging av FM-nettet. I Norge

har kampen for å stenge FM vært ført av de store og dominerende radioaktørene og elektronikkbransjen. Aktører som har en klar særinteresse og økonomiske motiver for å få stengt FM-nettet. Disse medlemmer mener at det er uheldig at DAB skal innføres med tvang. 20 millioner radioer og duppeditter som inneholder en FM-radio vil ikke lenger virke etter 2017.

Disse medlemmer mener at det er en dristig avgjørelse, tatt i en tid hvor den teknologiske utviklingen er mer usikker enn noen gang. Stenges FM-nettet, er det ingen vei tilbake. Disse medlemmer ser at NRK har brukt mange hundre millioner kroner på å bygge et DAB-nett. Disse medlemmer ser også at markedet har så langt ikke villet adoptere DAB, og da har tvang vært eneste utvei.

Disse medlemmer viser til at FM-nettet skal etter planen slukkes neste år, og man vil gå over til DAB. Radioen og muligheten til å motta signaler spiller en viktig rolle når det gjelder sikkerheten for folk på fjellet og sjøen.

Disse medlemmer mener det ikke er noen grunn til å forhaste seg, og det minste vi bør kunne forvente er en utsettelse av slukkingen. Ideelt sett bør ikke FM-nettet stenges i det hele tatt. En viktig begrunnelse er sikkerhet og beredskap.

Disse medlemmer viser også til at IKT Norge har vært klare på at DAB vil svekke beredskapen og at man fra neste år kan risikere flere ulykker. Turistforeningen melder på sin side om at DAB ikke virker på flere av deres hytter. Når folk ferdes i fjellet, er de avhengige av god informasjon om værforholdene, og i ytterste konsekvens handler radiodekning om liv og helse.

Disse medlemmer viser til at det første, og viktigste, ankepunktet dreier seg om sikkerhet. Det andre handler om forbrukerrettigheter, økonomi og miljø, og nær 20 millioner radioapparater vil til neste år bli ubrukelige og havne på søppeldynga; det er dårlig miljø- og forbrukerpolitikk. Disse medlemmer anser det som uklokt at Norge skal være et «foregangsland» på dette området og som eneste land i verden slukke FM-nettet.

Disse medlemmer viser også til at i Sverige var hensynet til lytterne, samfunnsøkonomi og sikkerhet avgjørende for at politikerne til slutt sa nei til å stenge FM-nettet.

Disse medlemmer viser til et annet aspekt som er at bare litt over 20 pst. av bilparken i Norge har DAB-radio. At bilister ikke nås med livsviktige

trafikkmeldinger, er samfunnskritisk. Det vil også innebære en fare at turister, og ikke minst yrkessjåfører fra utlandet, ikke vil kunne lytte på radio i Norge og motta meldinger. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet var det eneste partiet på Stortinget som stemte mot stengingen av FM-nettet i 2011, og at det fremgår tydelig av stortingsvedtaket den gang at flertallet mente det burde være en koordinering av overgangen til digitalradio med våre naboland. Denne forutsetningen har nå falt bort.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet har forandret mening fullstendig om å stenge FM-nettet. I 2011 var Senterpartiet blant forkjemperne for å stenge FM-nettet og påtvinge det norske folk DAB. Disse medlemmer advarte allerede den gang om utfordringen knyttet til beredskap og sikkerhet, og Fremskrittspartiet var eneste parti på Stortinget som stemte imot.

Disse medlemmer merker seg at Senterpartiet mener DAB ikke lenger gir norske lyttere merverdi. Det gjorde det heller ikke i 2011. Disse medlemmer viser til at det aldri var et folkekrav om å legge ned FM-nettet og gå over på DAB, derimot har det vært store protester mot å legge ned FM-nettet. Disse medlemmer viser til at det har vært de store aktørene, med NRK i spissen, som har presset gjennom sin visjon.

Disse medlemmer er glad for at Senterpartiet etter fem år har endret mening, men undres over at Senterpartiet ikke tar innover seg at en nedleggelse av FM-nettet også får andre konsekvenser. Disse medlemmer vil her vise til at en nedleggelse av FM-nettet også får store konsekvenser for norske forbrukere som må kvitte seg med sine radioapparater, og det fremstår som lite klimavennlig å måtte kaste flere millioner fullt brukbare apparater.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:10 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Janne Sjelmo Nordås, Heidi Greni, Anne Tingelstad Wøien og Jenny Klinge om utsatt slukking av FM-nettet – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 29. november 2016

Svein Harberg

leder og ordfører

VEDLEGG

Brev fra Kulturdepartementet v/statsråd Linda C. Hofstad Helleland, datert 2. november 2016

Vurdering av Dokument 8:10 (2016-2017) Representantforslag om utsett slokking av FM-nettet

Et bredt stortingsflertall sluttet seg ved behandlingen av Meld. St. 8 (2010-2011) til at det bør legges til rette for digital radio fra 2017. Ett av kriteriene for at FM-nettet skulle kunne avvikles i 2017 var at "NRKs radiotilbud innan 1. januar 2015 må ha ei digital dekning tilsvarande dagens P1-dekning i FM-nettet".

Dekning for kringkastingsnett måles etter vanlig praksis etter befolkningsdekning. Det foreligger omfattende dokumentasjon for at Stortingets forutsetning om dekning er oppfylt. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet konkluderte vinteren 2015 med at NRKs del av DAB-nettet hadde bedre befolkningsdekning enn NRK P1 i FM-nettet. Nærmere angitt hadde NRKs DAB-nett per januar 2015 ca. 99,5 % befolkningsdekning, mens P1 hadde 98,6 % dekning i FM-nettet. Kulturdepartementet anmodet høsten 2016 Samferdselsdepartementet om en ny vurdering fra Nkom, på bakgrunn av at NRK hadde bekostet 128 nye sendere, noe som ga grunn til å anta ytterligere forbedret dekning. Nkoms nye vurdering viser at befolkningsdekningen i NRKs DAB-nett har økt med anslagsvis 0,2 %, til ca. 99,7 % per september 2016. Nkoms vurdering bekrefter at dekningsgraden i NRKs DAB-nett er minst like god som i FM-nettet. DAB-dekningen er også minst like god som dekningsgraden i FM-mono, som ifølge Nkom er ca. 99,6 %. Nkom anslår videre at dekningsgraden i NRKs DAB-nett vil øke til 99,8 %, når NRK i 2017 utelukkende vil bruke DAB+-formatet.

Jeg vil for øvrig også vise til at Nkom har konkludert med at NRKs DAB-nett har noe bedre veidekning enn FM-nettet. Videre utplasserer Statens vegvesen i løpet av 2016 DAB-sendere i alle riksveg-tuneller som er lengre enn 500 meter med årsdøgntrafikk på over 5000, samt i alle nye vegtuneller over 500 meter. Arbeidet er i flg. informasjon fra Statens vegvesen i rute. Når arbeidet er ferdigstilt vil det være DAB-dekning i minst like mange tuneller i riksvegnettet som i FM-nettet. Fylkesvegnettet er fylkeskommunenes ansvar, og vegmyndighetene har oppfordret fylkeskommunene til å følge samme plan som riksvegnettet.

Når det gjelder dekningsgraden til havs, er DAB-nettet planlagt og bygd ut for å gi dekning minst 50 kilometer ut fra land langs hele kysten. NRK har i samarbeid med Redningsselskapet gjennomført flere måleturer langs kysten og utarbeidet en rapport om DAB-dekningen til sjøs. I rapporten konkluderes det med at DAB-dekningen langs kysten er tilfredsstillende, og

at faktisk dekning i hovedsak stemmer overens med dekningskartene.

NRK og Digitalradio Norge opplyser for øvrig at de foretar kontrollmålinger når de mottar klager fra publikum på dekningsforholdene. NRK er også i dialog med blant andre NAF, Redningsselskapet og DNT, og vurderer fortløpende behovet for ytterligere bedring av DAB-dekningen.

Digitalradio Norge og NRK melder om at mange lyttere opplever dårlig mottak selv om dekningsgraden er god. Publikum er avhengig av tilfredsstillende kvalitet på mottaksutstyr. I tillegg må lytterne sørge for riktig montering og bruk av utstyret. For eksempel har enkelte ikke skrudd på "service following" eller "DAB til DAB-link", som gjør at bilradioen automatisk følger frekvensen til den kanalen man lytter til. En annen feil er at man ikke har foretatt nytt kanalsøk etter at man har tatt med DAB-radioen på hytta. Behovet for å skifte frekvens ved portabelt mottak, skyldes at NRKs DAB-nett er delt inn i forskjellige regioner for å kunne sende lokale sendinger. Videre vil bedre mottak kunne oppnås ved bruk av en ekstern antenne. Rapporter om dårlig dekning kan også skyldes at enkelte lyttere forventer at de kommersielle kanalene skal ha like god dekning som NRKs kanaler, og at de derfor klager når en kommersiell kanal faller ut.

Det er naturlig og forståelig at digitaliseringen kan være krevende for publikum i en overgangsfase. NRK er oppmerksom på at publikum har behov for informasjon om blant annet montering og bruk av mottaksutstyr, og har fra høsten 2016 styrket sin publikumsservice for å møte behovet for god informasjon om alle sider ved teknologiskiftet.

Jeg er i likhet med forslagsstillerne oppmerksom på at radiomediet har en viktig beredskapsfunksjon. Digitaliseringen vil imidlertid styrke beredskapen, blant annet ved at DAB-nettet er mindre sårbart for utfall av sendere enn det FM-nettet er. Det er videre installert nødstrømsystemer på en større del av DAB-nettet enn i FM-nettet. Det er dessuten installert doble sendere i alle sendepunkter med større nedslagsfelt, og alle sendere i NRKs DAB-nett er sikret med et backup-system for synkronisering av sendere ved utfall av GPS-signal. Slik forslagsstillerne framhever, er radiomediet også sentralt som informasjonskanal for trafikkinformasjon. Med DAB blir det mulig å høre alle radiokanaler i området inne i tunnelen. DAB gjør det også mulig for veimyndighetene å bryte inn med meldinger, uavhengig av hvilken kanal publikum lytter til.

Representantforslaget om utsettelse av avvikling av FM-sendingene kunne videre medført at NRK måtte bekoste vedlikehold av FM-nettet parallelt med DAB-nettet. FM-nettet er preget av at det de sis-

te årene ikke er vedlikeholdt. Nettet ville derfor hatt behov for betydelig og kostbar oppgradering for at beredskapsnivået skulle kunne opprettholdes. Det ville i et beredskapsperspektiv ikke være forsvarlig å legge opp til at NRK skulle bekoste to parallelle nett, i stedet for å kunne konsentrere ressursene på å vedlikeholde ett nett.

På bakgrunn bl.a. av at det foreligger omfattende dokumentasjon på at Stortingets forutsetning om dekning er oppfylt, samt de beredskapsmessige fordelene som er knyttet til henholdsvis DAB-nettet og vedlikehold av kun ett nett, konstaterer jeg at det ikke er grunnlag for forslaget om å utsette slukking av FM-nettet.

